

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

*До 300-річчя з Дня народження
Григорія Савича Сковороди*

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти
факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди**

Випуск 4

Електронне видання

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
А 43

Редакційна колегія:

Подуфалова Т. В., канд. філол. наук, доцент, доц. каф. практики англ. усного і писемного мовлення, координатор з наук. роботи ф-ту іноземної філології (**головний редактор**); **Невська Ю. В.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. фонетики і граматики (**заст. головного редактора, відп. секретар**); **Князь Г. О.**, канд. філол. наук, доцент, декан ф-ту іноземної філології; **Кононова Ж. О.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. філології; **Кошечкіна Т. М.**, канд. пед. наук, доцент, доц. каф. нім. і романської філології; **Левченко Я. Е.**, докт. пед. наук, професор, проф. каф. англ. філології; **Перевозчикова К. А.**, голова СНТ ф-ту іноземної філології.

А 43 Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики [Електронне видання]: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 4. 359 с.

У збірнику представлено наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам іноземної філології та методики навчання іноземних мов.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

УДК 81'243
ББК 81.2

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 11 від 16.11.2022 р.)

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

ЗМІСТ

<i>Абазіна Людмила.</i> Вербалізація гендерної інформації оцінними англійськими фразеологізмами	8
<i>Акопян Арміне.</i> Образ щастя в англomовному пісенному дискурсі	12
<i>Акульшин Михайло.</i> Антиутопія постмодерну Джуліана Барнса «Історія світу в 10 ½ розділах»	16
<i>Асланова Натаван.</i> Семантико-стилістичні особливості використання кольоративів у романі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь»	19
<i>Байко Владислав.</i> Лексико-семантичне поле “DIFFERENT” як ієрархічна структура	24
<i>Баранова Діана.</i> Сучасні підходи до методики навчання школярів реферуванню	28
<i>Безгіна Марія.</i> Я-нарратив як інструмент конструювання ідентичності у британському драматичному дискурсі XVII сторіччя	31
<i>Белевцова Марина.</i> Розвиток інтеркультурної компетентності на уроках німецької мови у 5-11 класах	35
<i>Бикова Яна.</i> Структурні моделі та способи творення прізвищ президентів США	38
<i>Бирька Наталія.</i> Постмодерністська концепція двох світів у казках Роальда Дала	43
<i>Борідченко Юлія.</i> Епістемічна модальність у сучасному мовознавстві	47
<i>Vutko, Olena.</i> Genre and Stylistic Features of Terry Pratchett’s Prose	52
<i>Васильєва Світлана.</i> Вербалізація лінгвокультурного концепту POLLUTION у сучасних британських газетах: понятійний аспект	56
<i>Вівич Кристина.</i> Фразеологія як лінгвістична наука. Класифікація фразеологічних одиниць	62
<i>Гаджиєва Айсель.</i> Екологічний аспект сучасної англійської літератури для дітей	66
<i>Гасанова Гюльшад Джамал кизи.</i> Специфіка прояву політичної чужорідності в політичному дискурсі Великобританії	69
<i>Горюк Ярина.</i> Концепти «ВОГОНЬ» і «ВОДА» як складова мовної картини світу англійської мови	72
<i>Гребінник Альона.</i> Хронотопічна організація роману Ф. Діка «Людина у високому замку»	77
<i>Григор’єва Любов.</i> Алгоритм створення вебквесту для формування англomовних граматичних навичок учнів основної школи	82

6. Кубрякова Е. С. Типы языковых значений. Москва : ЛКИ, 2014. 208 с.
7. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка. *Известия РАН. Сер. лит. и яз.* 1993. № 1. С. 147-165.
8. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты. Волгоград : АСТ, 2014. 177 с.
9. Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской культуры. Опыт исследования. Москва : Школа «Языки русской культуры», 1997, С. 40-76.
10. Farlex Dictionary of Idioms. 2022.
11. McGraw-Hill Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs. 2002.

ХРОНОТОПІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ РОМАНУ Ф. ДІКА «ЛЮДИНА У ВИСОКОМУ ЗАМКУ»

Альона ГРЕБІННИК

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Т. М. Старостенко

Стаття присвячена дослідженню просторово-часової організації роману Ф. Діка «Людина у високому замку». Розглядається концептуальна лінія роману, втілена у хронотопічних текстових структурах. Пропонується карта, що відображає альтернативний геополітичний світ Діка. Аналізується авторська гра з реальністю та її варіантами, схарактеризовується історичність і псевдоісторичність, реалізовані хронотопічно.

Ключові слова: *хронотопічні координати, просторово-часова організація, сюжетно-композиційна структура, альтернативна світобудова.*

The article is devoted to the study of the spatial-temporal organization of the novel by F. Dick's "The Man in the High Castle". The conceptual line of the novel embodied in chronotopic textual structures is being considered. There has been offered a map that reflects Dick's alternate geopolitical world. The author's game with reality and its variants is being traced, historicity and pseudohistoricity, implemented chronotopically have being characterized.

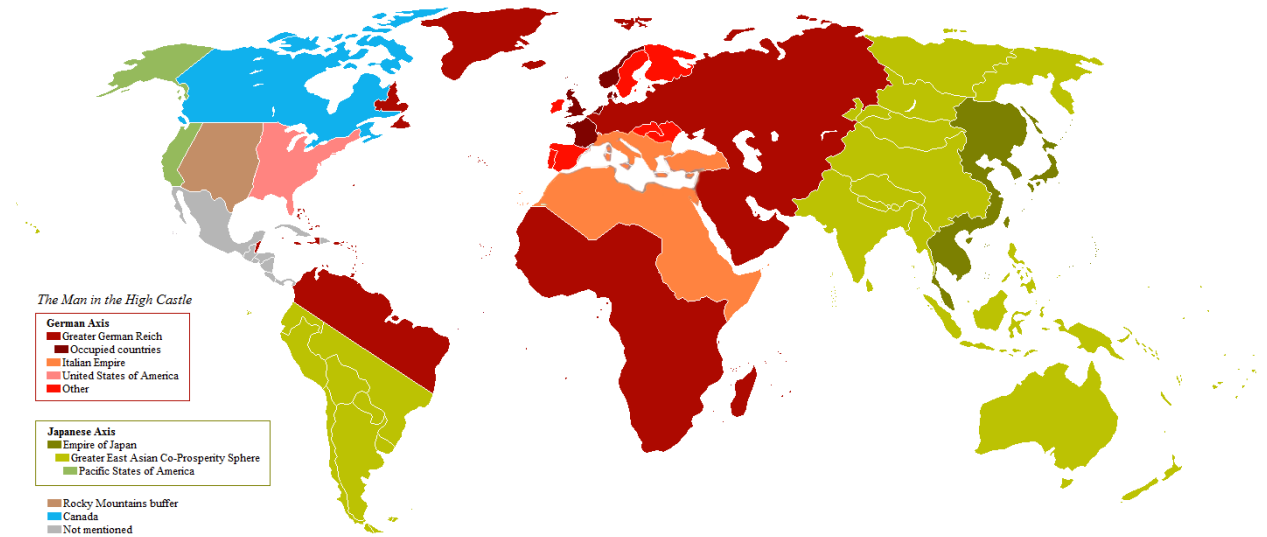
Key words: *chronotopic coordinates, spatial-temporal organization, plot-framing structure, the alternative worlds' carcasses.*

Роман Філіпа К. Діка «Людина у високому замку» є текстом двох альтернативних реальностей, що відбуваються у паралельному часі та порізнному сформованому геополітичному просторі. Множинні змістові структури роману неодноразово викликали інтерес критиків та науковців. Так, Н. Кетрін Хейлс досліджувала роман у аспекті ідентифікації даосизму як герменевтичного коду [6, с. 53–71]. Натомість Джордж Слассер вивчав історичність та наративність часу у тексті [5, с. 187-213]. При цьому, хронотопічний каркас твору, незважаючи на свою семантичну ємкість, аналізується фрагментарно, що дає змогу говорити про серйозні перспективи їх вивчення.

Мета дослідження - проаналізувати просторово-часову організацію роману «Людина у високому замку», виявити провідні хронотопічні моделі, визначити їхні функції у текстовій організації твору.

Локаційно події у романі розгортаються в Америці, де, за сюжетом, вбито президента Франкліна Рузвельта, як єдиного президента, здатного вивести країну з Великої депресії. Правляча політична партія дотримується ізоляційної політики щодо європейської війни, а отже, Сполучене Королівство та Радянський Союз програють Другу світову проти нацистської Німеччини й імперської Японії. Політична карта світу різко змінюється з 1947 року, коли переможні наддержави стають світовою силою, генеруючи кардинальні зміни у світоустрої. Дік ділиться з читачем першими образами свого вигаданого світу, коли він представляє Френка Фрінка, єврея, який намагається вести нормальне життя під іншим прізвиськом: на контрольованій Японією території будь-який єврей, знайдений живим, транспортується до Німеччини і страчується. Таким чином, герой адаптується, надягає умовну маску, вписуючи себе у оновлений хронотоп. Сама просторова структура є зонованою та геополітично маркованою. Оновлений часопростір демонструється як ворожий до тих персонажів, які не є ані японцями, ані арійцями. Має місто протиставлення «Тихоокеанські штати – власне Німеччина»: *“However, it was a fact; the Pacific had done nothing toward colonization of the planets. It was involved — bogged down, rather — in South America. While the Germans were busy bustling enormous robot construction systems across space, the Japs were still burning off the jungles in the interior of Brazil, erecting eight-floor clay apartment houses for ex-headhunters...”* [3, с. 9].

Сполучені Штати просторово поділяються на три окремі території: Тихоокеанські Штати Америки (США), якими керує японська вісь; штати Скелястих гор, буфер між УРП і Сполученими Штатами Америки, і США, маріонеткова держава, контрольована нацистською Німеччиною. Більша частина історії відбувається в PSA, однак важливі події також розвиваються в Колорадо, в буферній зоні, коли Джуліана Фрінк (колишня дружина Френка Фрінка) їде на зустріч з Готорном Абендсеном, автором книги *“The Grasshopper Lies Heavy”*. Це альтернативний історичний роман, текст у тексті, який більшість персонажів читають і відчують неспокій, оскільки Готорн Абендсен постулює світ, у якому нацисти програють війну [3, с. 1]. Політична карта вигаданого нацистського світу Діка виглядає наступним чином:

За теоретиком хронотопу М. Бахтіним, жодна матриця подій не є величнішою чи ціннішою, людина і природа відіграють однакову роль у посиленні хронотопних елементів у сюжеті. Використання схем, які маркують циклічність дії у множинній реальності персонажів, слугує їх зв'язком із множинними просторами, в який вони вписані, реалізуючи різні варіанти однієї й тієї ж історії. Конкретність досягається через перетин циклічного чи календарного часу (частини доби, пори року), подій особистого життя (одруження, народження потомства, робота та смерть) та маркери історичних подій (королівські весілля чи смерті королів, великі катастрофи та війни) [1, с. 235].

Техніка Діка постійного переходу між реальностями дозволяє читачам уявити альтернативні результати в сучасних життєвих ситуаціях. Він ставить під сумнів, що є справжнім і хибним, щоб показати відносний сенс подій у житті людини.

Світосприйняття героїв та їх дублікатів у альтернативній реальності різняться між людьми в залежності від того, як події впливають на їхнє життя. У романі автор робить акцент на історичності та минулому, на прикладі великого бізнесу із купівлі та продажу артефактів, у тому числі підроблених артефактів, що виставляють за справжні. Поняття та відчуття часу особливо цікаве, оскільки герої роману бачать весь світ ортогонально, але роман також змушує нас, у «реальному» світі, бачити світ подібним чином. Бажання Діка виразити час під прямим кутом і повністю показати мережу стосунків, що поєднує людей, призводить до структури оповіді роману.

Структура оповіді роману реалізує вид переплетення, яке також використовується метафорично в І Цзин («Книга змін»), що слугує інтертекстом у романі та є важливою частиною сюжету. Маніпуляції із книгою вимагають певного ритуалу: щоб використати книгу, потрібно поставити запитання, кинути певну кількість монет і подивитись на візерунок, який вона покаже. Має місце нумерологічний символізм: дію необхідно повторити шість разів. Візерунки

відповідають гексаграмам, переліченим в І Цзин, кожна з яких має ім'я або вислів, який дає вказівки та веде за собою певним шляхом.

Роман переконливо демонструє теорію паралельних всесвітів та альтернативних реальностей, коли найменші випадкові дії можуть вплинути на життєвий шлях та змінити його хронотоп. Дік віддає перевагу людській, особистісній стороні побудови реальності перед моделями реальності, які спираються на квантові події.

Час роману лінійний, із співіснуванням паралельних часових ліній. Вагомим моментом є історичність предмету, вписаного у простір. Так, запальничка Zippo набуває цінності у просторі, контрольованому японцями. Один з персонажів Віндам-Ватсон використовує запальничку Zippo як ціннісний релікт минулого: *“One of those two Zippo lighters was in Franklin D. Roosevelt’s pocket when he was assassinated. And one wasn’t. One has historicity, a hell a lot of it. As much as any object ever had. And one has nothing. Can you feel it?” He nudged her. “You can’t. You can’t tell which is which. There’s no ‘mystical plasmic presence’, no ‘aura’ around it”* [3, с. 65-66]. Таким чином, відбувається гра між тим, що є реальністю і фальшивкою. Історичність виступає як ціннісна характеристика об’єкту. Невизначеність між істинним і фальшивим, традиційним і сучасним, що пронизує історію, піднімає питання значущості та релятивізму такої значущості. Колекціонування та реліквії є вагомими для Чіллана та його клієнтів і знеціненими для інших персонажів. Деталі, уособлені у них, є відсилками до минулого, іншого світу, який проживається паралельно. Тим часом, грань між реальним та химерним тонка.

Один із діалогів у романі, який відбувається між Джуліаною Фрінк і Готорном Абендсенем, висловлює думку Діка щодо неоднозначності правди у світі, побудованому на плутанині правди і брехні: *“How strange,” Juliana said. “I never would have thought the truth would make you angry.” Truth, she thought. As terrible as death. But harder to find. I’m lucky. “I thought you’d be as pleased and excited as I am. It’s a misunderstanding, isn’t it?” She smiled, and after a pause Mrs. Abendsen managed to smile back”* [3, с. 26].

Джуліана прагне зберегти життя Готорна, персонажа, який є автором ідеально світу і тому позиціонується як символ надії. Вони зустрічаються наприкінці, коли їй вдається врятувати його від таємного агента, який намагається використати її, щоб наблизитися до Готорна та вбити його. Їхній діалог підтверджує постійну гру між істинним і хибним у сюжеті. Незважаючи на дотримання лінійного часу, відгалужені лінії мікро-хронотопів допомагають проілюструвати постійний зсув реальності та брехні.

Таким чином, хронотоп роману Ф. Діка характеризується різноманітністю форм та є тісним взаємозв'язком між його часовими та просторовими координатами, що визначають внутрішню та зовнішню організацію тексту. Художній час у романі є раблезіанським. В книзі чітко не вказаний календарний час, коли відбуваються події, але виходячи із вказаних історичних моментів, я вважаю, що все описується восени, так як автор книги дані дії розповідає після закінчення Другої Світової війни.

Концепція часу Діка триструктурна: три світи, в яких минулий час, який точно ще не завершений, є відкритим, розуміється як так звана стрімка течія, що стає історією, призводячи до того, що майбутнє просто відступає з стрімкою швидкістю, оголюючи людську історію.

Оскільки Дік зосереджується на реальності, як на вираженні індивідуального розуму, його розповідь підсилюється суб'єктивністю над артикуляцією часу як «механічного» та «уніфікованого». Розрив між суб'єктивністю часу та часом як ареною дії є предметом проблеми у романі. Дік розповідає історії про низку людей, які суб'єктивно переживають час; увесь текст виходить за межі репрезентації часу космічними елементами (тобто за допомогою календарів, годинників та інших способів представлення або символізації часу) і переходить до внутрішнього часу.

При цьому складна структура оповіді доводить, що суб'єктивний час і космічний час насправді є одним і тим же, оскільки перший створює другий. Таким чином, людська діяльність і суб'єктивне відчуття часу ставляться вище неконтрольованого, але регулярного космічного часу.

Дік, чий роман часто зосереджується на окремій особі чи серії осіб, які борються з природою реальності, відсуває простір і час як зовнішні трюїзми і замість цього робить їх частиною людської психіки. Роман «Людина у високому замку», як альтернативна історія, зосереджує увагу на минулому та його зв'язку з сьогоденням. Дік звільняє час від серії теперішніх моментів, спрямованих у майбутнє, натякаючи, що як минуле, так і теперішнє можуть рухатися як ортогонально, так і лінійно, але що будь-який такий рух є продуктом розуму, а не часу.

Література

1. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики: *Исследования разных лет*. Москва: Худож. лит., 1975. С. 234–407.
2. Singles, Kathleen. *Alternate History: Playing with Contingency and Necessity*. Berlin: de Gruyter, 2013. 312 p.
3. Dick, Phillip K. *The Man in the High Castle*. Boston: Mariner Books, 2011. 274 p.
4. Peaci, Davut., Gözen, Hacer. *Ege Journal of British and American Studies. The Man in the High Castle: An Awry Reality Through Post-Truth* / edited by T. Sebnem. Izmir, 2020. 77 p.
5. Slusser, George. *Science Fiction Studies: Toward a World Literature* / edited by G. Westfahl. Mullen, 1988. Vol. 15, No. 2. P. 187–213.
6. Hayles, N. Katherine. *Metaphysics and Metafiction in The Man in the High Castle* / edited by M. Greenberg, J. Olander. New York: Taplinger, 1983. P. 53–71.